

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قوانین و مقررات خانواده

در نظام حقوقی ایران و رویه قضایی

(۱)

قانون اساسی، قانون مدنی و مجازات

به انضمام

مقررات احوال شخصیه اقلیت‌های دینی
(مسیحیان پروتستان، آرامنه و زرتشتیان)

تألیف و تدوین

مهر رضا انصاف‌آران

مدرس دانشگاه و وکیل پایه یک دادگستری

انتشارات بخل

سرشناسه	انصافداران، محمدرضا، ۱۳۵۰-
عنوان قراردادی	ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	قوانین و مقررات خانواده در نظام حقوقی ایران و رویه قضایی (۱): قانون اساسی، قانون مدنی و مجازات به انضمام مقررات.../ محمدرضا انصافداران.
مشخصات نشر	تهران: جنگل، جاودانه، ۱۳۹۱
مشخصات ظاهری	۶۳۲ ص.
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۹۸۱-۹۲۸-۰
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا	
یادداشت	کتابنامه: ص. ۶۱۶
موضوع	حقوق خانواده-- ایران
موضوع	روانشویی-- قوانین و مقررات-- ایران
رده‌بندی کنگره	KMH۵۳۳/۸ ۱۲۹۱
رده‌بندی دیویی	۳۴۶/۵۵۰۱۵
شماره کتابشناسی ملی	۲۸۱۱۹۰۴

سپید
جنگل

عنوان کتاب: قوانین و مقررات خانواده در نظام حقوقی ایران و رویه قضایی (۱)
تألیف و تدوین: محمدرضا انصافداران
ناشر: انتشارات جنگل، جاودانه
ناظر فنی: امین لشکری
نوبت و سال چاپ: اول، ۱۳۹۱
قطع و تیراژ: وزیری، ۱۰۰۰ نسخه
قیمت: ۱۹۰۰۰۰ ریال با جلد نفیس
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۸۱-۹۲۸-۰

تلفن: ۰۶۶۴۸۲۸۳۰-۹-۶۶۴۸۶۱۱۵-۲۱ [http:// www.junglepub.org](http://www.junglepub.org)
۰۳۱۱-۳۲۰۵۰۶۷-۳۲۰۳۸۰۰-۹ [email:// Info@junglepub.org](mailto:Info@junglepub.org)

«حق چاپ برای مؤلف محفوظ است»

فهرست مطالب

مقدمه

بخش نخست - قانون مدنی در نظم حقوقی و رویه قضایی ۱

در نکاح و طلاق ۳

باب اول - در نکاح ۳

فصل اول - در خواستگاری ۳

فصل دوم - قابلیت صحت برای ازدواج ۱۵

فصل سوم - در موانع نکاح ۴۳

فصل چهارم - شرایط صحت نکاح ۷۵

فصل پنجم - وکالت در نکاح ۷۹

فصل ششم - در نکاح منقطع ۸۱

فصل هفتم - در مهر ۹۳

فصل هشتم - در حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر ۱۸۱

باب دوم - در انحلال عقد نکاح ۲۵۷

فصل اول - در مورد امکان فسخ نکاح ۲۶۱

فصل دوم - در طلاق ۳۵۳

مبحث اول - در کلیات ۳۵۳

مبحث دوم - در اقسام طلاق ۳۸۳

مبحث سوم - در عده ۳۹۱

در اولاد ۳۹۳

باب اول - در نسب ۳۹۳

باب دوم - در نگهداری و تربیت اطفال ۴۰۱

باب سوم - در ولایت قهری پدر و جد پدری ۴۱۹

در خانواده ۴۲۷

فصل اول - در الزام به انفاق ۴۲۷

فصل دوم - مواد متفرقه قانون مدنی ۴۴۹

مبحث اول - اجرت‌المثل و ماده ۳۳۶ قانون مدنی ۴۴۹

مبحث دوم- سایر مواد قانون مدنی مرتبط به حقوق خانواده ۴۵۸

بخش دوم- حقوق خانواده در قانون اساسی و مقررات ناظر به اصل ۱۳ در خصوص

اقلیت‌های دینی ۴۶۷

فصل اول- قانون اساسی در رویه قضایی ۴۶۹

فصل دوم- قوانین و مقررات احوال شخصیه اقلیت‌های دینی ۴۸۷

مبحث اول- قانون اجازه رعایت احوال شخصیه ایرانیان غیر شیعه در محاکم- مصوب

۱۳۰۲/۵/۱۰ ۴۸۷

مبحث دوم- قانون «رسیدگی به دعاوی مطروحه راجع به احوال شخصیه و تعلیمات

دینی ایرانیان زرتشتی، کلیمی و مسیحی» ۵۰۶

مبحث سوم- مقررات احوال شخصیه مسیحیان پروتستان ایران ۵۰۷

مبحث چهارم- مقررات احوال شخصیه ارامنه گریگوری ۵۴۹

مبحث پنجم- آیین‌نامه احوال شخصیه زرتشتیان ایران انجمن زرتشتیان تهران-

مصوب ۱۳۸۶/۸/۲۸ ۵۷۲

بخش سوم- قوانین جزایی خانواده در رویه قضایی ۵۸۵

فصل اول- جرایم بر ضد حقوق تکالیف خانوادگی ۵۸۷

فصل دوم- قوانین و مقررات متفرقه جزایی ۶۱۹

جدول شاخص بانک مرکزی ۶۲۱

منابع و مأخذ ۶۲۳

به نام آن که جان را فکرت آموخت

اَلَّذِيْنَ ءَامَنُوْا اَشَدُّ حُبًّا لِّلّٰهِ

جز محبت هر چه بود در محضر داشت

دین و دانش عرضه کردم کس به چیزی بر داشت

مقدمه

با استعانت از خداوند متعال، همزمان با تألیف کتاب آشنایی با خانواده مجموعه‌ی حاضر را شروع نمودم که به لطف حق توفیق اتمام آن حاصل گردید. در این نوشتار با توجه به پیش‌نویس لایحه حمایت خانواده که در حال تصویب است سعی شد، از آوردن مقرراتی که به موجب لایحه مذکور احتمال نسخ آن می‌رود اجتناب شود.

مبنای تصویب حقوق مدنی بویژه قوانین خانواده فقه امامیه است و اندیشه‌های حقوقی و رویه قضایی نیز یکی از منابع اصلی این حقوق به شمار می‌رود. جهت تفسیر صحیح و تشخیص مراد واقعی قانونگذار از وضع قوانین و در موارد سکوت، ابهام و اجمال قانون، توسل به نظرات اساتید حقوق و رویه قضایی می‌تواند کارگشا بوده و از برداشت‌های متفاوت و متهاافت جلوگیری نماید و در تبیین و استنباط درست قانونی مؤثر واقع گردد. اهمیت رویه قضایی در بعضی از نظام‌های حقوقی مانند سیستم کامن‌لا (Common law) تا بدان جاست که یکی از اصلی‌ترین منابع حقوق محسوب می‌گردد.

در نظام حقوقی ایران نیز احکام صادره از مراجع عالی قضایی و تطبیق آن با موضوع، جهت دستیابی به حکم شایسته که منطبق با مقررات و اصول تفسیر و در نتیجه مبتنی بر عدالت باشد می‌تواند از تشتت آراء جلوگیری نماید و در موارد اختلافی تا جایی که قانونگذار به سکوت برگزار نموده به استناد ماده ۳ قانون آیین دادرسی مدنی و اصل ۱۶۷ قانون اساسی شناخت مبانی و قواعد فقهی می‌تواند در یافتن حکم قضیه مفید واقع گردد.

چنانچه وجود آرای اصراری و وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور بیانگر اختلاف در استنباط و تفسیر مواد قانونی است و این اختلافات در روش تفسیر می‌تواند موجب صدور آرای متشتت گردد.

نظر به پراکندگی منابع حقوق خانواده و نظرات مختلف حقوقی و اینکه اکثر کتاب‌های موجود به‌طور اختصاصی به نظم حقوقی یا رویه قضایی و یا بررسی فقهی پرداخته است در این نوشتار با مطالعه آثار اساتید برجسته حقوق و شارحین قانون مدنی پس از بررسی تطبیقی آنها ضمن اعلام نظرهای این حقیر، نظرات گرانقدر این بزرگواران به همراه رویه قضایی و منابع فقهی آورده شد تا مورد بهره‌برداری جامعه حقوقی قرار گیرد.

از ویژگی‌های این اثر می‌توان به سهولت دسترسی به نظرات حقوقی، رویه قضایی شامل: آرای وحدت رویه و شعب دیوان عالی کشور، آرای دادگاه عالی انتظامی قضات و دادگاه‌های تجدیدنظر، نظرهای مشورتی اداره حقوقی قوه قضاییه، نشست‌های قضایی و همچنین مبانی و قواعد فقهی به همراه ارجاع قوانین و مقررات مرتبط به هر ماده در ذیل آن اشاره نمود.

از دیگر خصوصیات این مجموعه استفاده از منابع معتبر مانند: مجموعه قوانین و مقررات تنقیح شده معاونت آموزش قوه قضاییه چاپ روزنامه رسمی، قوانین و مقررات خانواده معاونت حقوقی و امور مجلس ریاست جمهوری و سایت اداره کل حقوقی، اسناد و امور مترجمین قوه قضاییه و ذکر منابع آراء و احکام و نشست‌های قضایی در خاتمه مطالب است.

در نهایت با اعتقاد بر اینکه هیچ اثری کامل و مبرا از نقص نیست، رجاء واثق دارم که حقوقدانان، اساتید، قضات، وکلا و مشاورین حقوقی و دانش‌آموختگان حقوق، نگارنده را از ارشاد و راهنمایی‌های خود جهت رفع نواقص و کاستی‌ها بهره‌مند سازند. به این امید که این مجموعه بتواند بصورت کاربردی مورد بهره‌برداری قرار گرفته و مورد قبول پیشگاه حق و جامعه حقوقدانان واقع و در نظر آید.